

Duch Święty i jego dzieło

Kim jest Duch Święty? Bogiem, bezosobową mocą, atrybutem Bożym? Jezus jest naszym Pośrednikiem, gdyż przelał za nasze grzechy swoją krew. Chrystus obiecał ludziom „innego Pocieszyciela” po swoim odejściu. Pocieszyciel to osoba, która pomaga w potrzebie, wspiera i chroni. Jezus miał na myśli Ducha Świętego. Kim jest Duch Święty? Osobą czy bezosobową energią?

Nietrudno sobie wyobrazić Ojca i Syna, ale trudniej Ducha Świętego, gdyż nie został nam objawiony tak, jak Ojciec i Syn, a mianowicie antropomorficznie Ap 4,2-3, lecz w postaci „gołębiczy” Mt 3,16, „gwałtownego wiatru” Dz 2,2 czy „języków jakby z ognia” Dz 2,3, gdyż widać Jego działanie, podczas gdy On sam pozostaje za kulisami.

Na tej podstawie niektórzy sądzą, że Duch Święty nie jest osobą, lecz bezosobową mocą, wpływem Bożym czy wręcz żywiołem. Czy jednak zewnętrzne manifestacje bytu stanowią o jego naturze? Nie, gdyż Jezus w równie metaforyczny sposób przyrównał siebie do „winnego krzewu” J 15,1,8222; wody życia” J 7,37 czy „chleba życia” J 6,32, a jednak nie przestajemy Go z tego powodu uważać za osobę.

Pismo Święte nazywa Ducha Świętego „duchem”. Słowo to może mieć w Biblii sens „energii” czy „żywiołu”, jak utrzymują niektórzy arianie, ale ma również sens osobowy, na przykład „duchami” nazwani są w Biblii aniołowie Hbr 1,14, a nawet sam Bóg J 4,24. Gdybyśmy odrzucili osobowość Ducha Świętego, dlatego że słowo „duch” może mieć w Biblii sens bezosobowego wpływu, wówczas musielibyśmy zakwestionować osobowość aniołów i samego Boga, co byłoby absurdem.

Gdyby Duch Święty był jedynie bezosobową mocą, wówczas moglibyśmy za każdym razem w Biblii, zamiast wyrażenia „Duch Święty” użyć słowa „moc”, nie zniekształcając tekstu. Czyniąc tak, szybko jednak zauważymy, że uzyskujemy to samo, gdyż słowo „moc” występuje nieraz obok nazwy „Duch Święty”, a zatem nie są to synonimy:

- „[Ewangelia jest] nie tylko w Słowie, lecz także w mocy i w Duchu Świętym” 1Tes 1,5.
- „Weźmiecie moc Ducha Świętego...” Dz 1,8.
- „Potem powrócił Jezus w mocy Ducha do Galilei” Łk 4,14.
- „Obfitowali w nadzieję przez moc Ducha Świętego” Rz 15,13.

Duch Święty i moc nie są tym samym. Niewłaściwość takiej identyfikacji ujawnia się jeszcze wyraźniej w tekstach, gdzie Duch Boży występuje obok słów „siła” i „moc”, na przykład: „Lecz ja jestem pełen siły, ducha Pana, prawa i mocy...” Mi 3,8; „Nie siła, nie moc, ale Duch mój — tak mówi Jahwe Zastępów” Za 4,6. Owszem, Duch Święty jest czasem przyrównany w Biblii do mocy, ale także Bóg bywa nazwany mocą, a jednak z tego powodu nikt nie przestaje Go uważać za osobę. Porównania i metafory, nie mogą być argumentem przeciwko osobie Ducha Świętego.

Czy bezosobowa moc może mieć wolę? Nie. Woli, ani samo świadomości swego bytu nie ma komputer ani samochód. Woli ani świadomości swego bytu (autotranscendencji) nie może mieć manifestacja mocy Bożej czy atrybut Boży. Fakt, że Duch Święty posiada zarówno świadomość swego bytu, jak i osobowość z umysłem, uczuciami i wolą, wskazuje, że jest On osobą:

- Duch Święty ma umysł, skoro naucza i przypomina: „Lecz Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pošle w imieniu moim, nauczy was wszystkiego...” J 14,26; „...I przypomni wam wszystko, co wam powiedziałem” J 14,26.

- Duch Święty ma uczucia, skoro miłuje i można Go zasmucić: „Proszę was tedy, bracia... przez miłość Ducha” Rz 15,3; „Nie zasmucajcie Ducha Świętego” Ef 4,3. „Niewysłowione westchnienia” z jakimi Duch Święty wstawia się za nami Rz 8,26, dowodzą Jego osobowej natury, gdyż zaangażowanie emocjonalne u bezosobowej mocy stanowi sprzeczność.

- Duch Święty ma wolę, skoro dokonuje wyboru według własnego uznania: „Wszystko to zaś sprawia jeden i ten sam Duch, rozdzielając każdemu poszczególne, jak chce” 1Kor 12,11.

Duch Święty, oprócz umysłu, uczuć i woli, posiada inne zdolności, wskazujące na Jego osobową naturę, na przykład:

- Mowa: „A gdy oni odprawiali służbę Pańską i pošcili, rzekł Duch Święty Dz 13,2.
- Słuch: „Gdy przyjdzie On, Duch Prawdy, wprowadzi was we wszelką prawdę, bo nie sam od siebie mówić będzie, lecz cokolwiek usłyszy, mówić będzie, i to, co ma przyjść, wam oznajmi” J 16,13.
- Świadczenie: „Duch Prawdy, który od Ojca wychodzi, złoży świadectwo o Mnie” J 15,26.

Na osobową naturę Ducha Świętego wskazują również zakazy, jakie Pismo Święte daje wierzącym w stosunku do Niego. Zauważmy, że wymienione niżej czasowniki ze swej definicji wymagają osobowych relacji z Duchem Świętym:

- Kłamać: „Ananiaszu, czym to omotał szatan serce twoje, że okłamałeś Ducha

Świętego?" Dz 5,3.

- Zasmucać: „A nie zasmucajcie Bożego Ducha Świętego, którym jesteście zapieczętowani” Ef 4,3.
- Znieważać: „...Znieważył Ducha łaski!” Hbr 1,29.
- Kusić: „...Zmówiliście się, by kusić Ducha Pańskiego” Dz 5,9.
- Sprzeciwiać: „Ludzie twardego karku i opornych serc i uszu, wy zawsze sprzeciwiacie się Duchowi Świętemu” Dz 7,51.
- Bluźnić: „...Kto by mówił przeciwko Duchowi Świętemu, nie będzie odpuszczone” Mt 12,32.

Na osobową naturę Ducha Świętego wskazuje tytuł „Pocieszyciel” (gr. parakletos), występujący kilkakrotnie w Ewangeliach J 14,16.26; 15,26; 16,7. Parakletos był osobą, która pocieszała, wspierała i chroniła.[1] Takich funkcji nie może spełniać bezosobowa moc, lecz jedynie osoba rozumna i wrażliwa na potrzeby innych. Trzeba też podkreślić, że słowo „Duch” (gr. pneuma) jest w języku greckim rodzaju nijakiego, a jednak pisarze biblijni zamiast przyimka w rodzaju nijakim („ono”), używali wobec Ducha Świętego przyimka rodzaju męskiego „On” (gr. ekeinos), aby podkreślić, że chodzi o osobę: „A Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pošle w moim imieniu, On (gr. ekeinos) was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” J 14,26. „Gdy jednak przyjdzie Pocieszyciel, którego Ja wam pošlę od Ojca, Duch Prawdy, który od Ojca pochodzi, On (gr. ekeinos) będzie świadczył o Mnie” J 15,26.

Spółeczność można mieć tylko z osobą. Pismo Święte mówi, że można ją mieć z Duchem Świętym: „Łaska Pana Jezusa Chrystusa i miłość Boga, i spółeczność Ducha Świętego niech będzie z wami wszystkimi” 2Kor 13,13. Tylko osoba może okazać łaskę, w tym przypadku Chrystus. Tylko osoba może okazać miłość, w tym przypadku Ojciec. Tylko z osobą można mieć spółeczność. Wskazuje to, że Duch Święty jest także osobą, dlatego tak często wymieniany jest w Piśmie Świętym na równi z Ojcem i Synem:

- „Idźcie tedy i czyńcie uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” Mt 28,19.
- „I odpowiadając anioł, rzekł jej: Duch Święty zstąpi na ciebie i moc Najwyższego zacięni cię. Dlatego też to, co się narodzi, będzie święte i będzie nazwane Synem Bożym” Łk 1,35.
- „Według powziętego z góry postanowienia Boga Ojca, poświęconych przez Ducha ku posłuszeństwu i pokropieniu krwią Jezusa Chrystusa” 1P 1,2.

- „Uważajcie na samych siebie i na całe stado, nad którym Duch Święty ustanowił was biskupami, abyście kierowali Kościołem Boga, który On nabył własną krwią” Dz 2,28.
- „Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch, różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich” 1Kor 12,4-6.

W powyższych tekstach Duch Święty wymieniony jest na równi z Ojcem i Synem. Ojciec jest osobą i Bogiem, a także Syn jest osobą i Bogiem. Wskazuje to, że pisarze biblijni klasyfikowali Ducha Świętego na równi z osobami Ojca i Syna, jako trzecią osobę Boga. Ci, którzy temu zaprzeczają, muszą w sposób satysfakcjonujący uzasadnić, dlaczego z tych trzech, za każdym razem tylko Duch Święty rzekomo nie jest ani osobą, ani Bogiem.

Duch Święty rodzi owoce, jakich sami z siebie nie wydobędziemy: „Owoce zaś ducha jest: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność, opanowanie” Ga 5,22-23. Jeśli nie przyjmujemy Ducha Świętego, wówczas nasze zmagania z przywarami są z góry skazane na porażkę. Tak jak powietrze z pustej szklanki można łatwo usunąć, kiedy wypełnimy ją wodą, tak też przywary może usunąć Duch Święty, kiedy nas napełni. Zamiast więc zmagać się z nimi sami, co jest walką z wiatrakami, prosimy Ducha Świętego, aby nas wypełnił i wypchnął wszystko to, co nie podoba się Bogu, gdyż takie jest dzieło Ducha Świętego.

Duch Święty jest Pośrednikiem i Pocieszycielem, jakim był Pan Jezus, kiedy żył na ziemi. Odtąd Chrystus wstawia się za nami ze swoją krwią, którą przelał na krzyżu za nasze grzechy. Natomiast Duch Święty pociąga nas do pokuty i modlitwy, dziękczynienia i wywyższania Boga, a gdy brakuje nam słów, wówczas „sam Duch Święty wstawia się za nami w niewysłowionych westchnieniach” Rz 8,26.

Czy Duch Święty jest Bogiem? Na to wskazuje fakt, że można przeciwko Niemu zbluźnić Mt 12,32. Błuznierstwo można popełnić tylko przeciwko osobowemu Bogu, z czego wynika, że Duch Święty jest osobowym Bogiem.

Czy Duch Święty posiada pełną naturę Boga? Co świadczy o naturze Najwyższego Boga? Między innymi to, że Bóg jest wszechobecny, choć osobowy Ps 139,7-12; wszechwiedzący Ps 139,1-4; wszechmocny Mt 19,26; wieczny Ps 9,2. Czy Duch Święty posiada te cechy? Tak. Duch Święty jest:

- Wszechobecny, ale osobowy: „Ja prosić będę Ojca i da wam innego Pocieszyciela, aby był z wami na wieki — Ducha prawdy” J 14,16; „Gdzież się oddalę przed Twoim Duchem?” Ps 139,7.
- Wszechwiedzący: „...Gdy przyjdzie On, Duch Prawdy, wprowadzi was we wszelką prawdę” J 16,13; „...Duch bada wszystko, nawet głębokości Boże” 1Kor 2,1.

- Wszechmocny — moc Najwyższego utożsamiona jest z Duchem Świętym: „Duch Święty zstąpi na ciebie i moc Najwyższego zacieni cię” Łk 1,35. Duch Święty posiada „moc znaków i cudów” Rz 15,19, potrafiąc odmienić i nawrócić człowieka J 16,8-11; 3,5-8.
- Wieczny — wszystkie istoty zostały stworzone, z wyjątkiem Boga, który jest wieczny Hbr 1,11-12, zaś o Duchu Świętym czytamy: „O ileż bardziej krew Chrystusa, który przez Ducha wiecznego ofiarował samego siebie” Hbr 9,14.

Pismo Święte używa słowa „Bóg” wymiennie z „Duchem Świętym”. Na przykład apostoł Piotr powiedział Ananiaszowi: „Dlaczego szatan zawładnął twym sercem, że skłamałeś Duchowi Świętemu” Dz 5,3, a zaraz w następnym zdaniu powiedział: „Nie ludziom skłamałeś, lecz Bogu” Dz 5,4. Apostoł Paweł także rozumiał, że w kim zamieszkuje Duch Święty, w tym mieszka Bóg: „Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest... Chwalcie więc Boga w waszym ciele!” 1Kor 6,19-2.

Niektórzy obstają przy tym, że Duch Święty jest tylko atrybutem lub manifestacją Boga Ojca. Jeśliby tak było, to podczas chrztu Jezusa, Bóg Ojciec musiałby przemawiać z nieba i równocześnie zstępować na Jezusa w postaci gołębicy jako Duch Święty, a obiecując nam Ducha Świętego, Ojciec musiałby posłać samego siebie J 14,26. Czy Syn, obiecując nam posłać Ducha Świętego, myślał o posłaniu siebie lub Ojca? J 15,26; 16,7. Jaki byłby sens pośrednictwa Ducha Świętego w przedkładaniu Bogu naszych modlitw, gdyby Ojciec był zarazem Duchem Świętym? Czytamy: „Podobnie i Duch wspiera nas w niemocy naszej; nie wiemy bowiem, o co się modlić, jak należy, ale sam Duch wstawia się za nami w niewysłowionych westchnieniach” Rz 8,26. Zauważmy też, że owe „niewysłowione westchnienia” wskazują na osobową naturę Ducha Świętego, gdyż tylko osoba może być emocjonalnie zaangażowana.

Czytając Biblię czasem można odnieść wrażenie, że Bóg jest jedną osobą ze względu na bardzo bliski związek pomiędzy osobami Boga. Apostoł Paweł napisał o tej bliskości, używając ciekawej analogii: „Albowiem nam objawił to Bóg przez Ducha; gdyż Duch bada wszystko, nawet głębokości Boże. Bo któż z ludzi wie, kim jest człowiek, prócz ducha ludzkiego, który w nim jest? Tak samo kim jest Bóg, nikt nie poznał, tylko Duch Boży” 1Kor 2,1-11.

Zauważmy, że tak jak tylko człowiek może poznać „kim jest człowiek”, tak tylko Bóg może poznać Boga, dlatego czytamy: „Kim jest Bóg, nikt nie poznał, tylko Duch Boży” 1Kor 2,11. Z analogii tej wynika, że Duch Święty jest Bogiem, gdyż zna to, co niezgłębione, a „nawet głębokości Boże”. Zarazem Duch Święty posiada tak intymne i osobowe więzi z Ojcem, jakie może mieć tylko osoba równa Bogu Ojcu i stanowiąca z Nim doskonałą jedność. Wskazuje to, że Duch Święty jest Bogiem w takim samym osobowym sensie, jak Ojciec i Syn.

Duch Boży jest w planie zbawienia wykonawcą. Pismo Święte mówi o Nim niewiele,

dlatego, że taka jest natura Ducha Świętego, który pracuje za kulisami, często niewidoczny. W Starym Testamencie Duch Święty występuje pod imieniem Ducha Bożego i Ducha Pańskiego, dlatego niektórzy utożsamiają go z Bogiem Ojcem, mimo że wielokrotnie chodziło o Ducha Świętego. Widać to na przykładzie dnia Pięćdziesiątnicy, kiedy to Duch Święty spoczął na uczniach Jezusa, a apostoł Paweł powiedział, że fenomen ten wypełnił starotestamentowe proroctwo: „I wyleję potem Ducha mego na wszelkie ciało” Dz 2,17. Jak widzimy, apostoł Piotr utożsamiał starotestamentowego Ducha Bożego z Duchem Świętym.

Duch Święty działa jak wiatr, którego nie widać, ale widać efekty. Niemniej ma On udział w dziele Bożym od stworzenia po zmartwychwstanie, tak samo jak Ojciec i Syn:

- Stworzenie: „Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię, a ziemia była pustkowiem i chaosem; ciemność była nad otchłanią, a Duch Boży unosił się nad powierzchnią wód” Rdz 1,1-2.
- Natchnienie Słowa Bożego: „Albowiem proroctwomnie przychodziło nigdy z woli ludzkiej, lecz wypowiadali je ludzie Boży, natchnieni Duchem Świętym” 2P 1,21.
- Nawrócenie: „Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” J 3,5.
- Uświęcenie: „Zbawił nas nie dla uczynków sprawiedliwości, które spełniliśmy, lecz dla miłosierdzia swego przez kąpiel odrodzenia oraz odnowienie przez Ducha Świętego” Tt 3,5.
- Głoszenie Ewangelii: „Weźmiecie moc Ducha Świętego, kiedy zstąpi na was, i będziecie mi świadkami... aż po krańce ziemi” Dz 1,8.
- Zmartwychwstanie: „A jeśli Duch tego, który Jezusa wzbudził z martwych, mieszka w was, tedy Ten, który Jezusa Chrystusa z martwych wzbudził, ożywi i wasze śmiertelne ciała przez Ducha swego, który mieszka w was” Rz 8,11.

W świetle przestudiowanych tekstów biblijnych traktowanie Ducha Świętego jako bezosobową moc czy manifestację Bożą jest bezpodstawne. Byt, który posiada umysł, uczucia, wolę oraz świadomość swego istnienia może być tylko osobą. Przeciwko Duchowi Świętemu można zbluźnić, co wskazuje, że jest Bogiem, gdyż zbluźnić można tylko przeciwko Bogu. Z Duchem Świętym można mieć społeczność, a więc więzi osobowe. Nowy Testament nazywa Go Parakletosem i odnosi do Niego przyimek męski „On” (gr. ekeinos). Duch Święty jest współczującym, troskliwym Pocieszycielem, który pomaga nam zgłębić Bożą dobroć i miłość. Tylko Bóg może poznać i objawić Boga, a takie jest dzieło Ducha Świętego 1Kor 2,7-12. Duch Święty nie byłby w stanie ukazać i przekazać światu głębi miłości Bożej, gdyby nie dzielił z Bogiem wiecznej natury i miłości.

Duch Święty sprawia w nas zrozumienie planu zbawienia i Słowa Bożego. Jemu zawdzięczamy zmiany zmierzające ku nawróceniu i zbawieniu.

Wiele lat temu japoński cesarz zamówił u znanego artysty portret swojego ulubionego ptaka. Minęły tygodnie, a nawet miesiące i nic. W końcu zaniepokojony cesarz poszedł do studia tego artysty, aby zapytać, kiedy wreszcie będzie gotowy ten portret. Malarz rozpiął płótno na sztalugach i na oczach cesarza w piętnaście minut namalował ptaka tak pięknie, że obraz stał się arcydziełem. Cesarz zapytał go wtedy, dlaczego zwlekał z tym przez tyle miesięcy. Na to malarz otworzył szafę i wyjął z niej gruby stos szkiców. Na jednych były skrzydła tego ptaka, na innych jego piórka, ogon, dziób, oczy. Wszystkie te rysunki położył przed cesarzem, który zrozumiał, że to, co zajęło 15 krótkich minut wymagało długich przygotowań.

Duch Święty w podobny sposób przemienia nas na obraz i podobieństwo Chrystusa, ale nadejdzie dzień, gdy tak jak ów artysta namalował portret ptaka w jednej chwili, tak i my przy powtórnym przyjsciu Chrystusa będziemy przemienieni w Jego podobieństwo. Słowo Boże obiecuje: „Umiłowani, teraz dziećmi Bożymi jesteśmy, ale jeszcze się nie objawiło, czym będziemy. Lecz wiemy, że gdy się objawi, będziemy do niego podobni, gdyż ujrzymy go takim, jakim jest” 1J 3,2.

Takie jest dzieło Ducha Świętego w nas. Nie jest więc bez znaczenia w jaki sposób pojmujemy Ducha Świętego. Odrzucając czy negując Jego osobę, ograniczamy swe poznanie charakteru Bożego i nasze doświadczenie miłości Bożej, dlatego Jezus dał nam taką obietnicę: „Ja prosić będę Ojca i da wam innego Pocieszyciela, aby był z wami na wieki — Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może, bo go nie widzi i nie zna; wy go znacie, bo przebywa wśród was i w was będzie” J 14,16-17. Niech ta modlitwa naszego Zbawiciela znajdzie odpowiedź w naszych sercach.

* * *

Poprzednia część artykułu: **KIM JEST JEZUS CHRYSTUS?**

Powyższy materiał pochodzi z apendyksu książki pt. „Całun Turyński jednak autentyczny: w świetle najnowszych odkryć i badań”, tego samego autora.

Przypisy:

1. Wayne Grudem, *Systematic Theology*, Grand Rapids: Zondervan, 1994, s. 232.